GAZETA KRAKOWSKA

No. 18.

We Srodę Dnia 3 Marca 1802

Z Wiedznia d. 24. *Lutego.*

J. C. K. M. raczył penſyonowanego podpółkownika Jana Görtz de Zertin za położone zasługi tak w 7 letniey, iako też teraźnieyſzey francuzkiey woynie, godnością dziedzicznego ſzlachectwa z całem potomſtwem udarować.

Królowa Jmć obu Sycyliy zaſzczyciła regiment pieſzy, noſzący imię Arcy Xcia Karola, na wieczną pamiątkę 6 przepyſznie wyſzytemi wſtęgami na chorągwie, do czego przyłączyła ieſzcze dla żołnierzy 600 ryń.

W Pradze Xiadz Vogler, nadzwyczayny nauczyciel głoſu i muzycznego dzwięku, wyſtawił na zaſadach ſwey nauki orkieſtrową ſalę, w którey wſzyſtkie głoſy tak muzyki, iako i śpiewaków w iedno ſchodziły ſię echo. Wſzyſcy przytomni dziwili ſię tak zręcznemu połączeniu głoſów opery *Hermann Unna*, a naybardziey naśladowaniu w muzyce grzmotów i piorunów przez troiakie odmiany.

Z Węgier donoſzą o ſmutnym zdarzeniu w oſtatnich dniach p. m. na przedmieściu preſburskim Blumenthal zaſzłym, które powinno matkom i mamkom służyć za przeſtrogę. Nieroſtropna matka zoſtawiła w izbie 7 tygodniowe w kolebce, a drugie trzech letnie w łóżku leżące dziecię, z proſięciem na chowanie przeznaczonem; żarłoczne to zwierzę, korzyſtaiąc z nieroſtropności matki, że go w izbie zoſtawiła, rzuciło ſię do dziecięcia w kolebce leżącego, taką z niego maſzkarę zrobiło, że ſię ſerce wzdryga: wyiadło mu wſzyſtko ciało z twarzy, policzek i nos. Biedną to dziecię, iaki wycierpiało ból, każdy ſobie wyſtawi i piątego dnia umarło.

Z Paryża d. 10. *Lutego.*

Wſzyſtko tu idzie podług mody. Nie dawno ieden maiętny przybrał ſwoy dom wcale w nowym ſmaku. Wſchody tam są z marmuru włoskiego, przedpokoy francuzki, łożka egipskie, krzesła i ſofy greckie, kominki pruskie, świeczniki etruskie, wazony iaponskie, malowidła rzymskie, posągi ſtarożytne. Nakoniec cały ten dom ieſt zbiorem anachronizmu, a za wſzyſtko modzie winniśmy dziękować. Dla niey to daią śniadanie po flamandsku, obiady po francuzku, piią ſorbety po włosku, herbatę po angielsku. Nie wyieżdzaiąc z murów paryzkich modniś

ie śniadanie w Bruxelli, obiad w Lionie, podwieczorek w Medyolanie, wieczerzą w Londynie, i kładzie ſię ſpac w Lezbie. Weſzło także w modę porzucać żony dla czynienia doświadczeń. Jeden z moich znaiomych napisał do ſwoiey, że żałuie, iż ſię z nią rozwiódł. Pobudka do rozwodu była rozſądna i filozoficzna: dzwigał przez lat 8 iarzmo małżeńſtwa; ta iednoſtayność była długa, a iednoſtayność zawſze nudzi; przybył więc do Paryża grać rolą zupełnie wolnego człowieka, i bawić ſię podług upodobania. Był na 15 teatrach, 23 balach, 24 koncertach, 18 liceach, 16 herbatach, 17 zabawnych wieczorach, 10 ucztach wieyskich. Grał w *la bouillotte*, *la roulette*, *la rouge*, *la noire*, *la bague*, *l'escarpolette*, w loteryą paryzką, liońską, bruxelską, i ſtrazburską; puſzczał nurka w baſſynach Bagatelle, i w wioſce Chantilly; ślizgał ſię na polach elizeyskich; galopował po wałach, roztrącił 10 ludzi ſwoią karyolką; dawał zimne śniadania, obiady, bywał na lodach i ſorbetach w Freſcati; oglądał niewidzialną kobietę, trąbiącego węża, wdowę słonia, lwięta, wſzyſtko robiącego człowieka, nakoniec widział wſzyſtkie oſobliwości paryzkie tak w ludziach iak i w zwierzętach. Lecz te wſzyſtkie rozrywki, te wſzyſkie uciechy były zawſze zatrute pamięcią ſwoiey żony, musi ią odwiedzić. Ma ona doſyć dobroci, aby mu przebaczyć nie miała. Ten ſzał do doświadczeń nie ieſt przeſzkodą do małżeńſtwa.

Z Lionu pod d. 6 t. m. donoſzą, że tamteyſzy prefekt w całym departamencie kazał wſzyſtkie teatra pozamykać.

Dla polepſzenia rodzaiu koni kraiowych miniſter wewnętrzny darował światłemu goſpodarzowi, obywatełowi Flandre Deſpinay, z departamentu Rodanu pięknego arabskiego ogiera z Egiptu przyprowadzonego, z zaleceniem pilnego zapisywania iego potomſtwa.

Policya tuteyſza nakazała, żeby pod czas karnawału nikt w nocy pieſzo zamaskowany nie chodził, tudzież ażeby pod czas dnia nikt zamaskowany z bronią lub laską nie pokazywał ſię, &c. &c.

Goffred Latour d'Auvergne oſtatni potomek płci mężkiey Xżąt Bouillon i prawnuk W. Turena, umarł teraz maiąc lat 56.

Dnia onegdayſzego dawano operę *Noces de Gamaches*. Ob. Beaupré grał rolą Sancho Panſy, i zoſtał przypadkiem od aktora udaiącego Donkiſzota ciężko w twarz ranionym. Krew ſtrumieniami lała ſię z rany, widzowie przeſtraſzyli ſię, i reprezentacya uſtała; ſpodziewaią ſię iednak, że ob. Beaupré w krótce do zdrowia przydzie.,,

Klucz gabinetów pod d. 8 mówi: woyska francuzkie na nowo przeciw Rzymowi są w poruſzeniu i jenerał Leopold Berthier tam wyieżdza; to dąie powod do rożnych domysłów. Z Rzymu nawet donoſzą, że Papież wſzyſtkie ſwoie pieniądze w gotowiźnie zbiera i nikomu nic niepłaci.,,

Liſty z Włoch pod d. 6 Lutego wyrażaią, że jenerał Leopold Berthier odebrał rozkaz udadź ſię z woyskiem do Rzymu, zaiąć to miaſto, i ogłosić go ſtolicą Rzpltey włoskiey. Stolica Swięta ma bydź na Maltę przenieſiona.

Wielu kunſtmiſtrzów, którzy ſię z kapitanem Baudin na opłynienie świata puścili, pozoſtali na wyſpie francuzkiey, gdzie im ſię dobrze powodzi.

Podług niektórych donieſień, wczaſie zaburzeń na St. Domingo 500 białych życie ſtraciło.

Radzca ſtanu Berenger przybył do Rennes, i był wyſtrzałami z armat witany.

Dziſieyſzy Monitor zawiera naſtępuiącą wiadomość:

"Dzienniki angielskie mówiły wiele o- chorągw zabraney d. 21 Marca korpusowi zwanemu *korpusem niezwyciężonym Bonapartego*. Niebyło korpusu, któryby miał to imie. Prawda że w tey rozprawie trzeci batalion 21 półbrygady z 300 ludzi złożony, (z których, większa połowa byli rodacy Egiptu iako strzelcy) został odcięty, i ledwo 30 ludzi przy chorągwi zostało, którzy otoczeni wszyscy polegli, a tak chorągiew nieprzyiaciel posiadł. Gdy pierwszy konsul z tą półbrygądą w Lionie miał rewią, a przy trzecim batalionie żadney nie widział chorągwi, tedy przekonał się że żaden z 30 ludzi, którzy przy tey chorągwi byli, nie pozostał. Podług zwyczaiu służby u lekkiey piechoty, gdy wczasie pokoiu nowe rozdaią chorągwie, stare muszą bydź składane; lecz tu iuż tego nie zachowano.,,

Rząd nakazał, aby wszystkie pamiętniki plany i rysunki tyczące się umieiętności i kunsztów, zebrane i zrobione wczasie wyprawy egipskiey, były nakładem rządu drukowane i sztychowane. Członki instytutu egipskiego, i inni uczeni, którzy tam byli maią miec staranie o tem wydaniu, a dopoki te zbiory nie wyydą zostaną przy urzędach, które w Egipcie posiadali. Całe wydanie tego ważnego dzieła będzie sprzedane na korzyść autorów.

D. 6. Stycznia ieszcze jenerał Abdallah Menou pisał z Marsylii do pierwszego konsula list następuiący: — "Obywatelu pierwszy Konsulu! Instytut i kommissya kunsztów powrociły z Egiptu. Obywatele składaiący te dwa towarzystwa, zasługuią na całą twoią troskliwość. Wielu z nich przywożą z sobą bądź w kollekcyach rozmaitych rodzaiów, bądź w rysunkach nader szacowne rzeczy. W twoiey mądrości osądzisz, iakie należy przedsięwziąść sposoby dla wydania na publiczność dzieł, które okażą wielkość pracy i starań tych dwóch towarzystw. Winienem szczególniey polecić twoiey dobroci obywatela Fourier, człowieka nader szacownego z swoich wiadomości, i który w Egipcie znakomite oddał usługi; był ón szefem administracyi sprawiedliwości, i przywozi z sobą bardzo interessuiące pisma. — Obywatela Nouet, niespracowanego astronoma, zaleconego z swoiey gorliwości i obyczaiow. Peyre Architekta rzadkich talentów. Dutertre, iednego z naybiegleyszych w Europie artystów, co do rysunków. Gerard, indzeniera mostów i grobel: przywozi ón z sobą zbiór ważnych wiadomości historycznych o Egipcie; w Dywanie Kairskim zastępował mieysce ob. Fourrier. — Ob. Conte. Nie mogę znaleść wyrazow dla wystawienia ci usług, które ón oddał w Egipcie; honor, przywiązanie do swoiey oyczyzny, i nayczystsza moralność, przymioty, które połączone w nim z nayględszemi i naydokładnieyszemi w rózmaitych naukach wiadomościami, czynią go nayszacownieyszym człowiekiem. — Coutelle, który z wielką gorliwością pracował nad kopalniami przy Piramidach. — Champy, zaiętego gorliwością dla publicznego dobra, znanego z cnot swoich, i wielkich usług; Delile, botanistę; Savigny i Geoffroye naturalistów; Desgenettes, Lerrey, Lepere, indzenierow; Jacotin szefa indzenierow Geografow; wszyscy nakoniec zasługuią na przychylnośc rządu. Ci których nie wymieniam, lubo młodsi, maią iednak prawo do wdzięczności narodu. Pozdrowienie i uszanowanie.,,

Podp. *Abd. Menou.*

Dokończenie Konstytucyi Rzeczypospolitey Włoskiey.

Tytuł XIV. — O odpowiedzialności urzędników publicznych. Art. 104. Urzędy członków kollegiów i cenzury, prezydenta

wiceprezydenta rządu, członków konsulty narodowey, rady prawodawczey, ciała prawodawczego, izby mowców, trybunałów rewizyynego i kassacyynego, żadney niepodlegaią odpowiedzialności. Art. 105. Za występki osobiste nie pochodzące z sprawowania urzędów powyższych od nich posiadanych, obwinieni są odsyłani do przyzwoitych trybunałów od zgromadzeń, do których należą. Art. 106. Ministrowie są odpowiedzialnemi, 1) za czyny rządu przez nich podpisane; 2) za niewykonanie ustaw i urządzeń administracyi publiczney; 3) za prywatne od nich wydane rozkazy, gdyby te przeciwne były konstytucyi i urządzeniom ią utrzymuiącym; 4) za złe użycie i zmarnotrawienie grosza publicznego. Art. 107. Rząd, izba mowców, trybunał kassacyyny, każdy wprzedmiotach do niego należących, donosi trybunałom o czynach przeciwnych konstytucyi i trwonicielach grosza publicznego. Jeżeli dwa kollegia oświadczą, że doniesienie uczynione zasługuie aby pod rozwagę wzięte było, na ten czas iest odesłane do cenzury. Art. 108. Cenzura stosownie do zdania dwoch kollegiów roztrząsa doniesienie, słucha świadków, przywołuie oskarżonych, i gdy uzna oskarżenie za gruntowne, odsyła rzecz tę do trybunału rewizyynego, który w sprawie tey wydaie wyrok bez odwołania się i udania do trybunału kassacyynego. Art. 109. Jakikolwiek bądź wypadek sądu będzie, wyrok cenzury przypuszczaiący oskarżenie oddala urzędnika od iego urzędu i czyni go na lat cztery niezdatnym do wszelkiego urzędu publicznego. Art. 110. Pomimo przypadku doniesienia art. 107 i 108 przewidzianego, cenzura może prosto dadź poznać rządowi, że urzędnik utracił zaufanie narodu, albo, że zmarnotrawił grosz publiczny. Takowe doniesienie cenzury do rządu iest taiemne. Art. 111. Rząd albo uchyla doniesionego urzędnika, albo poselstwem udziela kollegiom powodów, dla których nie iest iednegoż z cenzurą zdania. Art. 112. Kollegia ieżeli przychylaią się do zdania rządu, przystępuią do porządku dziennego względem doniesienia, ieżeli zaś do zdania cenzury, odsyłaią poselstwo rządowe pod roztrząśnienie przyszłey cenzury. Art. 113. Druga cenzura podług zdania dwóch kollegiów roztrząsa powody doniesienia, słucha oskarżonego i świadków i gdy uzna, że oskarżenie iest gruntowne, odsyła obwinionego do trybunału rewizyynego. Odesłanie to też same sprowadza skutki, iakie w art. 109 wymienione były. Art. 114. Sędziowie cywilni i kryminalni są podobnież od trybunału kassacyynego odsyłani do trybunału rewizyynego za występki ich urzędów tyczące się.

Tytuł XV. — Ogólne Urządzenia. Art. 115. Konstytucya nie uznaie inney cywilney różnicy prócz wynikaiącey z sprawowania urzędów publicznych. Art. 116. Każdy człowiek mieszkaiący na gruncie Rzepltey wolnym iest w sprawowaniu prywatnym swoiego obrządku religiynego. Art. 117. Aresztowanie bez poprzedzaiącego rozkazu władzy mogącey go nakazywać, iest żadne, byle aresztowany nie był schwytanym na gorącym uczynku; aresztowanie iednak to może bydź uczynionym prawem, przez zapadły przyzwoitey władzy późnieyszy wyrok zasadzony na dostatecznych śladach. Art. 118. Rzeplta nie uznaie żadnych przywileiów i zawad przeszkadzaiących przemysłowi, tudzież wewnętrznemu i zewnetrznemu handlowi, prócz ugruntowanych na ustawie. Art. 119. W całey Rzepltey iest iednostayność wagi, miar, monety, ustaw cywilnych i kryminalnych; iest także iednostayność podziału gruntowego i systemy elementarney edukacyi publiczney. Art. 120. Insty-

tut narodowy ma sobie polecone zbieranie odkryciów i doskonalenie nauk i kunsztów. Art. 121. Izba skarbowa narodowa urządza i sprawdza rachunki przychodów i wydatków Rzepltey. Izba ta składa się z 5 członków od kollegiów mianowanych; odnawia się przez wychodzenie co lat dwa iednego iey członka: członki tey izby nieskończenie na nowo obieranemi bydź mogą. Art. 122. Woysko płatne podlega urządzeniom administracyi publiczney. Gwardya narodowa zaś nie podlega tylko ustawom. Art. 123. Siła publiczna iest koniecznie posłuszną: żaden oddział zbroyny nie może naradzeń odprawiać. Art. 124. Wszystkie długi dawnieyszych prowincyy dzisiay Cisalpinią składaiących są uznane za długi Rzepltey. Ustawa przepisze urządzenie względem długów okręgowych. Art. 125. Nabywce dóbr narodowych iakieykolwiek były one natury, który ie posiada przez kupno prawnie zaszłe, nie może pod żadnym pozorem w posiadaniu tych dóbr przeszkody doznawać. Art. 126. Ustawa przeznacza z dóbr narodowych nie sprzedanych dochód przyzwoity, dla biskupów, seminariów, kapituł, plebanów, i na fabryki katedry; przeznaczenia dóbr tych nie można odmienić. Art. 127. Jeżeli po upłynieniu lat 3 konsulta narodowa uzna za rzecz potrzebną odmienić niektóre artykuły konstytucyi, proponuie to kollegiom, które względem tego wyrok swóy daią. (Tu następuią podpisy)

Z Hamburga d. 5. Lutego.

Podług nayświeższych z Rossyi wiadomości, Imperator Jmć zniozł w całym państwie cenzurę na Xiążki.

Listy z Konstantynopola pod d. 18 Grudnia donoszą co następuie: " Wszyscy zagraniczni ministrowie winszowali kapitanowi baszy szczęśliwego z Egiptu powrotu. Darował ón W. Sułtanowi 40 arabskich koni; znacznieyszem osobom seraiu podobeż dałn upominki. — Ambassador angielski ma iutro opuścić pałac francuzki, który zaraz zaymie sprawuiący interessa tego narodu. — Szef brygady Sebastiani przed wyiazdem ztąd odprawił kilka schadzek z kupcami francuzkiemi, którym oświadczył, iż iest myślą pierwszego konsula rozszerzyć iak naybardziey związki handlowe między Francyą i Portą. Był ón kilka razy na obiedzie u ministra angielskiego lorda Elgin. (Ostatni Monitor mówi, że ten minister bardzo iest przeciwny pokoiowi między Francyą i Anglią i nie przestaie naganiać teraźnieyszych ministrów.)

Dowiaduiemy się z Hanoweru, że Król Angielski inaczey urządził ministeryum tego kraiu. Zostało one na dwa głowne wydziały podzielone, to iest: gabinetowy i stanu. Pierwszy składa się z hrabiego Kielmansegge, prezydenta skarbu, konsyliarzów taynych Arnswald, de Lenthe i Decken; drugi z konsyliarzów taynych de Wense, de Hacke i Grothe.

Dowiaduiemy się z Stokolmu, iże długi państwa zagranicą zaciągnione zmnieyszyły się w roku 1799 i 1800 o 240,067 talarów, ale za to długi w kraiu zaciągnione pomnożyły się o 251,879 tal. tak iż kray ma teraz o 11,811. więcey długow.

Następuiący przypadek zdarzył się w przeszłym miesiącu w Steinbeck, wsi Holsztyńskiey o 4 mile od Hamburga: Jeden człowiek przyiechał konno do oberży tey wsi. Gospodarz tey oberży uchodził w okolicy za maiętnego człowieka. Podrożny prosi o wieczerzą i o nocleg. Gospodyni stawia mu na stoł kapustę, którey także bierze na talerz. Podrożny prosi o pieprz, gospodyni bieży szukać go wprzyległey izbie; podrożny korzysta z tego momentu, i wyiąwszy papier z kieszeni, posypuie kapustę gospodyni. Dzie-

eko iey maiące lat 5 do 6, widząc to, bieży do matki i rzecze: Nie trzeba iuż dawać temu podrożnemu pieprzu, bo ón ma swoy pieprz, i iuż posypał nim kapustę. Te słowa wprawiły ią w podeyrzenie, wychodzi więc innemi drzwiami do stayni, odwięzuie konia i wypuszcza go, potym wraca się i mówi: nie dobrze WPan przywiązałeś konia, oderwał się i wyszedł ze stayni, idź go złapać i przywiąż go lepiey. Po wyyściu podrożnego gospodyni przemienia talerze; stawia po iego stronie posypany, a sama zaczyna ieść spokoynie z drugiego. Podrożny powraca i zaledwie kończy swoie iedzenie, wznak upada. Na krzyk gospodyni schodzą się ludzie, trzęsą nieznaiomego i znayduią przy nim paczkę z arszenikiem i dużą świtaczkę. Gospodarz otwiera okno i świszcze, a w tym momencie przybiega trzech łotrów, których łatwo schwytano i wraz z umarłym zawieziono do Pinneberga.

Z Londynu d. 9. Lutego.

Uważaią tu, że prezydent sądów kryminalnych mówiąc w swoiem powitaniu do pierwszego konsula o Włochach wyraził: "Potrzeba, ażeby ich serca stały się Francuzami, dla obięcia wszystkich uczuciów, które wrażasz.,, Czyliż ón nie miał myśli, mówi ieden z tuteyszych dzienników, proponować wcielenie włochów.

Dzisieysza gazeta *Morning Chronicle* przepowiadaiąc nową woynę mówi: "Nie można o tem wątpić, iż szalona i obrzydła drapieżność rządu francuzkiego usprawiedliwia nasz wniosek. Bonaparte w tym momencie zakłada fundamenta nowey woyny. On pokoiodawca! owszem przeciwnie zasiewa nasiena woyny dla przyszłych pokoleń.,, —Redaktor gazety Morning Chronicle przeięty iakimś nadzwyczaynym szałem, nie iest panem swoich poruszeń. *Est Deus in nobis, agitante calescimus ipso.* Nie przestaiąc na tem, że woynę rokuie, ieszcze sam nawet wypowiada ią ludowi francuzkiemu. Oto iest wypis z iednego urzędownego dziennika ściągaiący się do podeyrzeń i boiaźni względem bresteńskiey wyprawy. "Mniemaliśmy zawsze, że te obawy płochemi były, i nie sądziliśmy, żeby to było krzywdzić rząd francuzki obwiniaiąc go, iż może zdradzić. Bonaparte czyli Burbon wszystko to iedno. Mniemamy, że Francuzi aż nadto są zdolnemi zdradzić, gdy to z ich będzie pożytkiem, lecz przekonywamy się, iż to, o co ich obwiniamy nie byłoby z ich korzyścią.,,

Nad artykułem dziennika paryzkiego *Obrońców Oyczyzny*, (umieszczonego w przeszłey naszey gazecie) gdzie ón odpowiada wszystkim obawiaiącym się o los Cisalpinii, *Morning Post* takową czyni uwagę: —"Dziennik Obrońców, mówi ón, usiłuie usprawiedliwić Bonapartego w tem, że opanował rząd Rzepltey włoskiey, pod pozorem, iż ta winna mu swoie iestestwo. To iest prawda; ale na mocy podobnego rozumowania powinienby zostać prezydentem Batawii, Helwecyi, Liguryi i Luki, kazać się obrać Królem Etruryi i Hiszpanii. Więcey powiem, kazać się ogłosić Papieżem. Co za szkoda! że gdy nie znaleziono ani iednego człowieka zdolnego bydź na czele nowey Rzepltey, tenże sam niedostatek ludzi utalentowanych czuć się i we Francyi daie, ponieważ ani Moreau, ani Carnot, ani Brune, nie byli zdolnymi bydź naczelnikami Włoch.... Ach! cóż dopiero stanie się z Francyą po śmierci pierwszego konsula? Już po niey.... Nieszczęśliwy naród, który się ledwo na iednego zdolnego rządzić nim zdobył, albo raczey szczęśliwy, który wydał iednego człowieka zdolnego rządzić razem Francyą, Hollandyą i Włochami!,,.. ....A czemuż ieszcze i nie Wielką Brytanią?

W teyże gazecie czytamy ieszcze dwa następuiące artykuły. — Pierwszy z okazyi ucieczki admirała francuzkiego Lacrosse na wyspę angielską Dominikę: — " Rzecz iest szczególnieysza, że admirał Lacrosse musiał u Anglików szukać przytułku przed zaiadłością murzynów, gdy tym czasem w roku 1792 ón pierwszy w Martynice zawiesił na swym maszcie czapkę czerwoną, i tychże samych Murzynów pobudzał do buntu. ,, — " Monitor paryzki mówiąc o dziennikach angielskich, wyraża że Francya naywięcey pieniędzy ma od cudzoziemców, chcących wiedzieć szczegóły życia prywatnego pierwszego konsula. ,,

True Briton względem pokoiu w Amiens tak mówi: " Publiczność żąda znaleść w tym dzienniku urzędowne doniesienia o wielkich w polityce wypadkach. Tymczasem musiemy donieść, że wiadomość o podpisaniu pokoiu w iednem wieczornem piśmie umieszczona, iest fałszywa. Spodziewamy się iednak, że ten szczęśliwy traf nie iest daleki.

Dzisieysza gazeta wieczorna donosi, że z flotty bresteńskiey iuż 3 liniowe okręty do St. Domingo przybyły, które Toussaint bardzo dobrze przyiął.

D. 25 Listopada Toussaint wydał odezwę dla zabezpieczenia spokoyności na St. Domingo. Między innemi zaleca tam, aby każdy mieszkaniec oboiey płci był opatrzony karta bezpieczeństwa w którymby wyrażone było imie, stan, &c. Każdy nie maiący tey karty ma bydź przytrzymany i do plantacyow odesłany ieżeli iest kraiowy, ieżeli zaś obcy, tedy z wyspy wypędzony. Każdy prezydent miasta lub okręgu będzie te karty wydawał. Kto oney nie wart, ma bydź naysurowiey karany. Wymierzono także nayostrzeysze kary przeciw wszystkim na przyszłość rozruchy wszczynaiącym. Buntowniczy jenerał Moyse został za wyrokiem sądu woiennego rozstrzelany.

Eskadra admirała Campbell z 7 liniowych, okrętow 1 fregaty, i 1 szebeki złożona wypłynęła z Porstmut do Indyow zachodnich.

Z Martyniki pod d. 10 Grudnia donoszą, że jenerał Pelage przysłał tam z Gwadelupy statek pokoiowy z oświadczeniem, że gotów iest poddadź wyspę każdemu umocowanemu w tey mierze od Bonapartego, byle nie admirałowi Lacrosse, którego o złe zamiary obwinia. Listy Pelage są do gubernatora Keppel adressowane.

Znaczna kupa Tatarów wtargnęła do Chin, a w tym momencie wewnątrz państwa bunt wybuchnął, ale mądre kroki Cesarza chińskiego i szybkie woysk iego obroty, pozadaniu klęski Tatarom, przywrociły kraiowi spokoyność. Wielkie upały i susze w prowincyach wschodnich chińskich wielu mieszkańców częścią o śmierć przyprawiły, częścią przymusiły wywieść się za granicę.

Wielu marynarzy z okrętów w Torbay uciekło: admiralicya zatem wydała rozkaz, ażeby wszystkich dezerterów łapać i odsyłać.

Jeden francuzki liniowy okręt, który swe maszty utracił, widziany był na morzu od naszego brygu. Chciał ón go ratować, ale nawałność nie pozwoliła. Z Gibraltaru donoszą, że wiele okrętów z flotty bresteńskiey zatonęło.

W roku 1793 Anglia liczyła 135 liniowych okrętów, Francya 80. W roku 1801 Anglia 202, Francya 39.

Wczoray ob. Otto dawał wspaniałą ucztę dla lorda Hawkesbury i innych ministrów.

Miasto związkowe Washington w Ameryce liczy teraz 776 domów. Podług ostatniego obrachunku ludność stanów amerykańskich wynosi 5,127,736, siła zbroyna 854,626, ludzi, Gruntu uprawnego iest 36,300,000 morgów. Siła morska 42 zbroynych okrętów, na których iest 950 armat, maytków na nich 6,776. Na flocie kupieckiey iest 920,000 beczek, a 63500 maytków. W ostatnim roku wywieziono towarów za 78,665,552 dollarów. Podatku gruntowego ma 12,549,381 dollarów wydatku 11,004,965 dollarów. Pieniędzy krążących w gotowiźnie 17,000,000. Pieniędzy pa-

pierowych 88,456,038 dollarów. Na umorzenie długow 9,052,232 dollarów,

Przemiana gońców między Anglią i Francyą iest nader żywa, i wkrótce spodziewamy się podpisania pokoiu.

Przybyła tu deputacya z Malty, aby ta wyspa została pod panowaniem Anglików.

Parlament.

D. 5 t. m. w izbie niższey P. Addington zdawał rachunek z summ pozwolonych nayprzód 1,080,047 f. szt. dla korpusu bawarskiego dano 594000 f. szt. a potem 100,000 f. szt. co wynosi 694000 f. szt. Wydatki dla korpusu moguncko-würtemberskiego, były mnieysze, niżli się spodziewano. Wszystko to wypłacono, i nic się nie zostało. Druga summa 1,540,000 f. szt. posłana została do Egiptu. Że tam nie było marnotrawstwa ręczy nam za to charakter Pana Motz. Niespodziane przedłużenie woyny w Egipcie, sprawiło większe wydatki. Trzecia summa 500,000 f. szt. (20,000,000 zł. pol.) posłano do Indyów zachodnich. Jeszcze skarb winien iest marynarce 9,073,070 f. szt. Zatem dopraszam się od izby zezwolenia na danie 1,847,174 f. szt. i na pożyczkę 20,00,000 f. szt. na nadzwyczayne wydatki dla armiów. — PP. Robson i Martlu mówili mocno przeciw kanclerzowi. Utrzymywali, że nie należało pod pisywać punktów przedugodnych, ponieważ można było przewiedzieć, że Bonaparte opanuie Włochy &c. Nakońcu zezwolono na wszystkie wnioski kanclerza.

W izbie wyższey d. 8 łord Carlisle zapytał się czyli rząd wie o wypłynieniu Gantheauma do Indyów wschodnich, na co lord Hobart odpowiedział, że rząd o tem nie wie.

Z Medyolanu d. 4. Lutego.

Wielu naszych deputowanych iuż tu powrócili z kongressu liońskiego. Co moment oczekuiemy ob. Melzi, który na d 30 p. m. wyiechał z Lionu. Będzie ón tu wspaniale przyymowany i ze wszystkiemi uroczystościami należnemi godności, którą zaszczycony został. Ob. Guicciardi mianowany w Lionie jeneralnym sekretarzem nowego naszego rządu udał się wraz z wielu swoiemi ziomkami z Walteliny drogą na Provancyą, w Marsylii wsiadł na fregatę, którą pierwszy konsul umyślnie na ten koniec przygotować kazał i na Genuę tu przybędzie.

Kommissya rządowa na posiedzeniu swoim d. 26 Grudnia r. p. postanowiła, iż na pamiątkę zwołania naszey nadzwyczayney konsulty do Lionu wybity będzie medal. Medal ten wyobrażać będzie Rzeplą cisalpińską w postawie oczekiwania i nadziei, prawą rękę wspieraiąc na pługu, a na głowie cierniową koronę maiącą. Przy niey siedzieć będzie mały gieniusz zatrudniony wagą dla oznaczenia potrzebney koniecznie odmiany w sądownictwie i w systemie administracyyney. Obok osoby wyobrażaiącey Rzeplta cisalpińską znaydować się będzie gieniusz stoiący z skrzydłami, trzymaiący w lewey ręce laskę dwiema wężami opleciona, znak handlu i przemysłu, a w prawey ręce kśiążkę którą podaie Cisalpinii, na tey czytać można: Cons: Cis: (Konstytucya Cisalpińska). Za tym gieniuszem widać bedzie miasto Lion oznaczone staroświecką wieżą, biegiem Ronu i Saony tudzież łańcuchem pagorków. Napis wzięty z pieśni Horacyusza wier: 74 iest następuiący: *Spem bonam certamque domum reporto*, (Powracam do domu z dobremi i pewnemi nadzieiami). Na obwodzie czyta się w Włoskim ięzyku: *Konsulta Cisalpińska w Lionie roku* 10. Na drugiey stronie medalu iest napis także w Włoskim ięzyku: *Zyczenia powszechne za wieczną pomyślność Rzepltey cisalpińskiey zapewnioną konstytucyą pod przewodztwem Bonapartego.*

Ostatnia gazeta florentcka uwiadomia nas, że minister Petiet kazał złożyć do aktów naszego wydziału rządowego wyrok następuiący wydany, od rządu francuzkiego: *Wypis z xięgi posiedzeń konsulów Rzepltey Francuzkiey. W Paryżu d.* 10 *Brumaire roku* 10 (d. 26 Października 1801.) " Konsulowie stanowią: Art. I. Od dnia 1 Pluviose (21 Stycz:) Trebia będzie granicą między Lombardyą i Piemontem. Art. II. Wszystkie kraie leżące na prawym brzegu tey rzeki aż do Leuza będą wcielone do Rzepltey cisalpińskiey od d. 1 Pluviose.— Podpisano *Bonaparte.— Maret*, *sekretarz.* ,, Wyrok ten potwierdza rozgłoszoną od nieiakiego iuż czasu gogłoskę, że Xięstwa Parmy i Placencyi do Rzeczypospolitey cisalpińskiey przyłączone będą; lecz dotąd nie wiemy do iakiego punktu ta pogłoska może bydź prawdziwa, i w wszelkim przypadku wykonanie tego iest nadal odłożone. Wreszcie nie będzie od rzeczy wspomnieć tu, iż wyrok ten ogłoszony był przez gazetę florentcką, gdzie mieszka Monarcha, z którego oyca kosztem powiększenie naszey Rzepltey ma się uskutecznić.

D O D A T E K

D O Nru. 18.

GAZETY KRAKOWSKIEY.

We Srodę Dnia 3. Marca 1802.

Koniec Ortopedyi.

EUROPA była przed rewolucyą dosyć spokoyna, i podług maxym Machiawela, który radzi co dziesięć lat woynę prowadzić, podobno nadto długo używała pokoiu. Od siedmioletniey woyny, wyiąwszy rossyyską woynę przeciw Turkom, żadne nie nastąpiły ważne woyny; przymierze między Francyą i Austryą, które minister Choiseuil szczęśliwie skoiarzył, podobno się wiele do tego przyłożyło.

Godna rzecz zastanowienia, że Francyą od pokoiu badeńskiego nie szukała zdobyczy na stałym lądzie, owszem inne mocarstwa od tego wstrzymywała. Całe usiłowanie francuzkiey polityki zmierzało do tego, aby siły Anglii osłabić, a nawet obalić. Inne mocarstwa nie były tak spokoynemi: Rossya zaczęła się rozszerzać od strony Turka; inne ieszcze były śmielsze; korzystaiac z nieczynności Francyi, podzieliły pomiędzy siebie znaczną część Polski bez dobycia oręża. Mniemano na ów czas, że Ludwik XV. nie puści bezkarnie tey polityczney szczerby; lecz ón nie był woiownik, i nie chciał swoich przygotowań przeciw Anglii woyną lądową przerywać. Plan był raz zrobiony, trzymano go się i nie chciano go dla polityki lądowey zawieszać.

Stan obyczayności Europy nie był tak spokoyny: długi pokoy wybił z pamięci nędzę i nieszczęścia woyny. Ludzie, którzy ie pamiętali, częścią wymarli, częścią się zestarzeli; opowiadania ich przeto nieczyniły żadnego wrażenia. Prowadzono życie swobodne, ponieważ nie wiedziano na iakie niebespieczeństwa wystawione są maiątki w czasie niespokoyności. Zapuszczano się w szczęśliwość metafizyczną; każdy spodziewał się bydź szczęśliwszym, ponieważ nie doświadczył nieszczęść woyny. Ludziom było dobrze, stali się miękkiemi, odstępowali przepisów religii; ztąd powstała udzielaiąca się miłość, która filantropią nazwano, i każdemu, który posiadał znaczenie zazdroszczono. W tak niedołężney miękkości wzrostało pokolenie. Każdy obowiązek nazywano nieludzkością; młodzież oddała się rozwiozłości, a ludzie, którzy utrzymywali ostrość obyczaiów, byli wyśmianemi i wygnanemi. Wszędzie wśliznęła się pewna liczba filozofów, którzy coraz bardziey głowy podnosili.

Obowiązki religii chrześciańskiey były wyśmiane ; dziwiono i chwalono dowcip w pisarzach podobnego rodzaiu; zaprzeczono w publicznych pismach przyfzłey fzczęśliwości. Edukacya nie lepiey była urządzona. Swiat wyftawiał walkę między doświadczeniem i niewiadomością, między ftarością i młodością; nikt nie był fzczęśliwy, ponieważ każdy wzdychał za uroionym fzczęściem. W samey rzeczy człowiek rozumieiący się bydź panem świata, buduiący wfzyftko podług fwego uroienia, ieft igrzyskiem miłości właſney, ofiarą nieukontentowania i t. d. — W takowem ftanie zoftawała Europa niby panna pięknie ubrana, oczekuiąc otworzenia nowey sceny, która wkrótce naftąpić musiała.

FRANCYA trzymaiąc berło na lądzie przed rewolucyą, unikała wfzelkiey woyny i cała politykę przeciw Anglii obracała. Amerykańska woyna była do tego naypierwfzym krokiem; była to pierwfza punicka woyna, a druga miała przeciw wschodnim Indyom naftąpić. Czyli ta woyna była sprawiedliwą lub nie, niechay dyplomatycy odpowiedzą; lecz żaden moralny człowiek nie zaprzeczy, że sposoby, iakich się Francya do dopięcia fwego celu chwyciła, podług wfzelkich praw nie były godziwe. — Bunt! — Była to rózga, którą w Ameryce związano, a wczasie okrutniey tych w Europie schłoftała, którzy ią związali. "Poena Talionis. „ — Okrutne prawo odwetu!

Francya była z Auftryą, Hifzpanią i poniekąd z Rofsya sprzymierzona; była tedy fpokoyna z ftrony lądu. Szlachta fzukała fwego fzczęścia pod bronią, ftan mieyski w handlu i w naukach. Stan mieyski posiadał więcey światła, niżeli fzlachta. Duch niespokoyności, nieukontentowania i nagany ogarnął wfzyftkie umysły, zwłafzcza od czafu iak niedotrzymano słowa Hollendrom, i dopufzczono ich Prusom zwyciężyć. To było początkiem złego i hasłem do obalenia rządu. — Teraz ziawił się człowiek, który to wfzyftko, co obalonem zoftało, chce znowu wyftawić. Wielka praca! Tym czasem nie wfpominaiąc okropności rewolucyi, oświadczam publicznie, iż ten, który ią przeżył, a życzyłby iefzcze iedney, byłby w oczach moich, chociażby naywiękfze dobro sprawiła, naygorfzym człowiekiem.

Powiękfzenie Francyi po rewolucyi złamało teraźnieyfzą równowagę; trzyma ona prawie całą Europę w podległości. Cesarz Karol V. któremu zarzucano założenie powfzechney monarchii, nie był tak potężny. Jeżeli mądrość, umiarkowanie i spokoyność wewnętrzna iey rządowi towarzyfzyć będą, żadney prawie woyny nie potrzeba się w Europie obawiać. Francya zawarła iuż także pokóy z Anglią, to ieft zakończyła pierwfzą punicką woynę. — Francuzkie nogi są kfztałtne, zwrotne i poftępuią naprzód.

ANGLIA zoftała oftatnią w boiu przeciw Francyi na wodzie. Okazała ona w tey woynie więcey tęgości i sił, niżeli w Amerykańskiey. Lecz doświadczenie ztwierdziło, że Anglia pomimo zwycięztw fwoich, nie mogła bez lądowego mocarftwa dłużey woyny prowadzić. Oddaie wfzyftkie zdobycze, robi pokoy, to ieft, podobnie iak Francya zakończyła pierwfzą punicką woynę.

Tak niezmierny ciężar długu, którego prawie tylko miefzkańcy kraiu są wierzycielami, byłby dla innego iakiego kraiu, który nie ma przemysłu, nader uciążliwem; lecz Anglia przy dobrey fwoiey Adminiftracyi utrzyma się iefzcze długo od upadku, byleby tylko ftan pokoiu, nie wyciągał tyle wydatków, ile woyny, czego się iednak obawiać nale-

ży. — Anglicy mało nog używaią, naywiecey pływaią.

ROSSYA dożyła pod nadzwyczayną kobietą drugiego odrodzenia politycznego i obyczaiow. Z tem wszystkiem smutne iest wspomnienie, że Katarzyna W. tak daleko posunęła swą zemstę, iż Polskę za utrzymanie swey niepodległości, wczasie ostatniey woyny tureckiey, zatraceniem aż do imienia ukarała, i w tym właśnie czasie Króla Polskiego z tronu złożyła, kiedy we Francyi oswiadczyła się tron przywrocić.

Rossya wczasie i po rewolucyi zdobyła Polskę i Georgią. Dziś nie można powiedzieć, z kim właściwie Rossya iest zprzymierzona. To okazuie wielką iey potęgę. Po Pawle widzi Rossya z ukontentowaniem na tronie swoim Alexandra, naśladewcę W. Katarzyny. — Rossyyskie nogi są przyzwyczaione do ziemna; obce nogi przeziębłyby przeciw nim.

AUSTRYA. Gdyby sąsiedzi zazdrośni tego mocarstwa, w takim zostawali stanie, iak przed woyną, strata Niderlandów za Wenecyą, byłaby dla niey nayznośnieysza; lecz odkryte granice; Piemont w francuzkich ręku, Mantua w ręku Cisalpinii, corki Francyi, Szwaycarya bez rządu, Rzesza bez twierdz: to wszystko powinno ią baczną czynić. — Bunt Niderlandów za panowania Józefa II. był dla Francyi użytecznym. Anglicy podżegaiąc z swemi na ów czas sprzymierzeńcami ten bunt, wielki błąd popełnili. Francuzi przybywszy do Niderlandów znaleźli iuż rewolucyą gotową. Wszelako więcey Anglią obchodziło utrzymanie Niderlandów, niżeli Austryą. — Monarchia Austryacka prowadziła prawie przez 13 lat woynę; nayprzód przeciw Porcie, potem przeciw Francyi. Niechay tego inne mocarstwo dokaże, czyli się nie zgubi!

Austrya była przed rewolucyą sprzymierzona z Rossyą i Francyą. W woynie utraciła przymierze z Francyą, i związała się z koalicyą, przy którey tak długo trwała, poki tylko mogła i nie została opuszczoną. Sama cały cieżar woyny tak długo dzwigała, poki tylko we Francyi nie nastąpił rząd regularny i nie zrzekł się systemy burzenia. — Cały zysk z tey woyny dla Austryi iest Arcy Xże Karol! — Austryacy maią dobre nogi.

PRUSSY stworzone przez Fryderyka II. były przed rewolucyą z Anglią sprzymierzone; stanęły na czele koalicyi przeciw Francyi; opuściły ią razem z przymierzem Anglii, skoro się tylko potrafiły zbliżyć do Francyi; wystawiły neutralność zbroyną pod czas nowey koalicyi między Rossyą, Turkiem, Austryą i Anglią, która miała na celu przywrocenie dawnego rzeczy porządku. Przez to zasłużyły sobie na wdzięczność Francyi. Prussy leżą między dwiema wielkiemi mocarstwami Austryą i Rossyą, i chętnieby zezwoliły, aby także francuzką wielkość, podobnez mocarstwa otaczały. Z takiego więc postępowania Prussy nie maią tylko ieden krok do zrobienia przymierza z Francyą. — Prussacy maią tegie nogi i mocno stoią przy swoim interessie.

Z resztą dalsze uwagi względem wpływu nog do woyny, pokoiu i polityki zostawiamy innym, i życzemy sobie, aby wyrok, któryśmy przytoczyli: " Maią nogi, a nie idą naprzod!,, na nas się niespełnił!

CENA ZBOZ

Na targu w Krakowie d. 1. *Marca* 1802.

Korzec Pszenicy	zł. pol. 26	do 28.
— Żyta	20	— 21.
— Jęczmienia	20	— 21.
— Owsa	12	— 13.
— Groch	19	— 20.
— Kaszy iaglaney	30	— 32.

W Wiedniu od d. 15. *do* 20. *Lutego.*

Meca wynosząca 15 naszych garcy:

— Pszenicy	zł. pol. 14	do 22.
— Żyta	10	— 14½.
— Jęczmienia	9	— 12.
— Owsa	7	— 9.

W Olumuncu od d. 17. *do* 19. *Lutego.*

Meca Pszenicy	zł. pol. 19	do 20.
— Żyta	14	— 15.
— Jęczmienia	11	— 12.
— Owsa	5	— 6.
— Prosa	15½	— 16½.

W Gdańsku d. 13. *Lutego.*

Szefel czyli pół korca naszego w monecie pruskiey:

— Pszenica	zł. pol. 14.	do 20½.
— Żyto	10	— 11.
— Jęczmień	7	— 8.
— Owies	4	— 5.

DONIESIENIA.

Administracya dóbr kraiowych Galicyi zachodniey między inszemi przez ogólne listy iuż wygłoszonych dóbr tak, że i dóbra Ruda zwane z przyległościami Wessoła, Faisławice, Chręczow-Szewce, i Zawada w Kieleckim cyrkule leżące dnia 20 Marca r. b. w Krakowie na trzy lata w dzierżawę puści; pretium fisci, i insze tych dóbr tyczące się punkta pod czas licytacyi ogłoszone będą. W Krakowie dnia 16 Lutego 1802.

Diesing, sekretarz.

C. K. Administracya dobr Kameralnych w Galicyi zachodniey oznaymuie Publikom, iż gdy na mocy rezolucyi Naiaśnieyszego Monarchy, żadne dobra kraiowe ani sprzedane ani zaarendowane bydź mogą; zaczem wszystkie na dzień 20 *Marca r. b. w Krakowie do licytacyi determinowane dobra, nie będą więcey licytowane. W Krakowie d.* 24 *Lutego* 1802.

de Melnicki, Gubernialny Konsyliarz i dóbr Kameralnych Administrator.

de Saydelly Sekretarz.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Gallicyi zachodniey oznaymuią tym Edyktem sukcessoróm niegdy zmarłego Deodata Ostrowskiego, że Anna z Skalskich Godlewska przeciwko masie sukcessyonalney zmarłego Deodata Ostrowskiego w sprawie podniesienia detaxacyi domu w mieście Kazimierzu leżącego na zaspokoienie summy 3000 *zł. pol. u sądów tych żałobę na nich podała, i o pomoc sądu, ile sprawiedliwość wymaga, dopraszała się.*

Gdy zaś sądy te nie maiąc wiadomości gdzie oni zostaią, lub czy wcale w C. K. kraiach dziedzicznych, znayduią się im patrona tuteyszego Reynbergera z ich szkodą i z ich kosztem zastępcą postanowiły, z którym proces ten podług ordynacyi sądowey rozpocznie się i ukonczony zostanie; oni przeto Edyktem ninieyszym tym końcem upominaią się, ażeby wczasie przyzwoitym to iest na dzień 23 *Marca* 1802 *sami się stawili, albo ieżeli iakie maią prawa swego dowody, te zastępcy wyznaczonemu wczesnie przesłali, albo nakoniec innego patrona obrali, tego sądom tym wymienili, i pogług przepisów tych srzódków prawa używali, które do obrony swey sprawy za nayskutecznieysze osądzą, gdyż inaczey wszelką niedogodność z zaniedbania wynikaiącą podług opiewu C. K. praw samiby sobie przypisac byli winnemi.*

Dan w Lublinie dnia 21 *Grudnia* 1801.

Wydżga.
Brożowski.
Munich.

Z Rady Ces: Król. sądów szlacheckich Lubelskich Gallicyi zachodniey.

Sahaneck.